

Material informacyjny nt. konferencji pn.:

**„II Warmińsko-Mazurskie Forum Rozwoju Obszarów Wiejskich.
Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej
na lata 2023-2027 – szanse i zagrożenia”**

Zrealizowanego w terminie 13-14 czerwca 2023 roku w Rynie

w ramach Schematu II Pomocy Technicznej,
Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Opracowany przez
Warmińsko-Mazurską Izbę Rolniczą
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Południowa Warmia”,
Stowarzyszenie Doradców na Rzecz Rozwoju
Obszarów Wiejskich Agropolis.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

– Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej

„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

W dniach 13-14 czerwca w Rynie odbyła się konferencja w ramach operacji pn. „II Warmińsko-Mazurskie Forum Rozwoju Obszarów Wiejskich. Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – szanse i zagrożenia”.

Celem operacji był udział uczestników rozwoju obszarów wiejskich z województwa warmińsko-mazurskiego w konferencji na temat zmian w rolnictwie w kontekście Krajowego Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz wpływu jego założeń na rozwój obszarów wiejskich w ujęciu regionalnym. Celem było także rozpowszechnianie zdobytej wiedzy wśród szerszej grupy odbiorców.

Efektem realizacji operacji jest zdobycie i wymiana wiedzy z w/w tematyki, pomiędzy 120 osobami z województwa warmińsko-mazurskiego, przedstawicielami 3 partnerów operacji tj. Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej, Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Południowa Warmia” oraz Stowarzyszenia Doradców na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Agroplus oraz innych podmiotów uczestniczących w rozwoju obszarów wiejskich podczas jednej konferencji. Dodatkowym efektem jest rozpowszechnianie zdobytej wiedzy wśród zainteresowanych osób.

Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 - 2027 – ogólne założenia Prowadzący: Bartłomiej Kołacz

Wsparcie finansowe od 2023 roku dla gospodarstw rolnych jest przyznawane na podstawie dokumentu Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 2027. Plan - dokument przedstawiający sposób zaprogramowania wydatkowania środków finansowych z EFRG (17,325 mld euro) oraz EFRROW (4,7 mld euro) współfinansowany środkami krajowymi (3,1 mld euro) ma odpowiadać na potrzeby rolnictwa i obszarów wiejskich. Przewidywana kwota w KPS to: 25,25 mld EUR, co daje 118 mld zł, czyli średnio na jedno gospodarstwo rolne może przypadać kwota 90 tys. zł. Prace nad Planem trwały od 2019 r. i zaangażowano w nie jednostki naukowe, doradcze, zespoły zadaniowe. Przeprowadzono szeroki proces konsultacji publicznych (I etap od 18/12/2020; III etap do 25/11/2021). Wypełniono blisko 4 500 ankiet z uwagami/komentarzami, przygotowano tysiąc pism i przeprowadzono ponad 200 spotkań. Wraz z nowym planem wprowadzono nową zieloną architekturę WPR obejmującą wymogi obowiązkowe dla rolników, czyli normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska - normy GAEC i podstawowe wymogi w zakresie zarządzania - wymogi SMR. Wprowadzono również dobrowolne dla rolników tzw. ekoschematy w filarze I i działania Klimatyczno Środowiskowe w filarze II. Filar I

obejmuje płatności roczne, płatności bezpośrednie dla rolników ustanowionych w ramach WPR. Ekoschematy to inaczej środki mające na celu regulację lub wspieranie rynków rolnych, promowanie produktów rolnych na rynku wewnętrznym Wspólnoty i w krajach trzecich. II filar obejmuje płatności wieloletnie wspierające konkurencyjności rolnictwa, zapewniające zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu. Krajowe Plany Strategiczne mają przyczyniać się do zrównoważonego rozwoju terytorialnego gospodarek i społeczności wiejskich, w tym tworzenia oraz utrzymania miejsc pracy.

W ramach tegorocznych płatności rolnicy mogą realizować następujące ekoschematy:

1. Obszary z roślinami miododajnymi.
2. Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi:
 - Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt;
 - Międzyplony ozime / wsiewki śródplonowe;
 - Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia wariant podstawowy i wariant z wapnowaniem;
 - Zróżnicowana struktura upraw;
 - Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji;
 - Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo;
 - Uproszczone systemy uprawy;
 - Wymieszanie słomy z glebą.
3. Prowadzenie produkcji w systemie Integrowanej Produkcji Roślin.
4. Biologiczna ochrona upraw.
5. Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych.
6. Dobrostan zwierząt.

Wprowadzono też wsparcie dochodów związane z produkcją do: krów, młodego bydła, owiec, kóz, truskawek, ziemniaków skrobiowych, roślin pastewnych, roślin strączkowych na nasiona, buraków cukrowych, chmielu, konopi, pomidorów.

W ramach nowego KPS wprowadzono również wsparcie dla produktów pszczelich, którego celem jest rozwój kapitału ludzkiego w ramach szkoleń dla producentów sektora pszczelarskiego i wsparcie producentów produktów pszczelich nakierowane na modernizację gospodarstw pasiecznych dla zwiększenia ich konkurencyjności oraz opłacalności na rynku. W ramach tego wprowadzono następujące programy: wspieranie podnoszenia poziomu wiedzy pszczelarskiej, inwestycje, wspieranie modernizacji gospodarstw pasiecznych, wspieranie walki z warrozą produktami leczniczymi, ułatwienie prowadzenia gospodarki wędrowniej, pomoc na odbudowę i poprawę wartości użytkowej pszczół, wsparcie naukowo badawcze,

wspieranie badania jakości handlowej miodu oraz identyfikacja miodów odmianowych.

W ramach KPS wyróżniamy również interwencje na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, takie jak:

- Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000
- Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000
- Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000
- Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych
- Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie
- Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie
- Bioróżnorodność na gruntach ornych Premie z tytułu zalesień i zadrzewień oraz systemów rolno leśnych
- Zobowiązania zalesieniowe z PROW 2004-2006, PROW 2007-2013, PROW 2014-2020
- Rolnictwo ekologiczne
- Ograniczenia naturalne lub inne ograniczenia specyficzne dla obszaru

Ponadto wprowadzone zostaną inwestycje w środki trwałe, takie jak:

- Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacje)
- Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (Instrumenty finansowe)
- Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi
- Zalesianie gruntów rolnych
- Tworzenie zadrzewień śródpolnych
- Zakładanie systemów rolno-leśnych
- Zwiększanie bioróżnorodności lasów prywatnych
- Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej
- Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF
- Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu
- Rozwój małych gospodarstw
- Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) w gospodarstwie
- Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (Instrumenty finansowe) w gospodarstwie
- Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) poza gospodarstwem

- Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (Instrumenty finansowe) poza gospodarstwem
- Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem posceniowym
- Rozwój usług na rzecz rolnictwa i leśnictwa (Instrumenty finansowe)
- Premie dla młodych rolników

Jednym z działań jakie nie będzie kontynuowane i wspierane w nowej perspektywie finansowej jest premia na rozpoczęcie działalności pozarolniczej.

Ważnym uzupełnieniem katalogu wsparcia dla gospodarstw rolnych jest możliwość korzystania ze wsparcia opartego na różnych formach współpracy takiej jak: LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych, promowanie, informowanie i marketing dotyczący żywności wytwarzanej w ramach systemów jakości żywności, rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości i żywności, współpraca Grup Operacyjnych EPI oraz narzędziach zarządzania ryzykiem, takich jak: dopłaty do składek ubezpieczenia zwierząt gospodarskich, dofinansowanie funduszy wzajemnościowych. W ramach doskonalenia zawodowego rolnicy mogą korzystać z profesjonalnego doradztwa rolniczego, które zaprogramowane zostało w ramach wymiany wiedzy i upowszechniania informacji poprzez: doskonalenie zawodowe rolników, kompleksowe doradztwo rolnicze, doskonalenie zawodowe kadr doradczych oraz wsparcie gospodarstw demonstracyjnych.

Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Płatności dla rolnictwa (bezpośrednie, ONW, wsparcie związane z produkcją). Prowadząca: Urszula Wysocka-Kniażewska.

Płatności bezpośrednie są przyznawane rolnikowi, jeżeli prowadzi działalność rolniczą, a łączna powierzchnia gruntów objętych obszarem zatwierdzonym do płatności podstawowej będących w posiadaniu tego rolnika jest nie mniejsza niż 1 ha. Jeżeli powyższy warunek nie może być spełniony płatności bezpośrednie będą przyznawane, jeżeli: łączna kwota płatności bezpośrednich, przed zastosowaniem kar, wynosi co najmniej równowartość w złotych kwoty 200 euro. Płatności będą przyznawane wyłącznie rolnikom aktywnym zawodowo, są to rolnicy dla których kwota otrzymanych płatności bezpośrednich za rok poprzedni nie przekracza 5 tys. EUR. Za rolników nieaktywnych co do zasady uznawane będą podmioty: administrujące portami lotniczymi, administrujące wodociągami, administrujące trwałymi terenami sportowymi i rekreacyjnymi, świadczące usługi przewozu kolejowego, świadczące usługi w zakresie obrotu nieruchomościami. W przypadku, gdy kwota ta przekracza 5 tys. EUR,

rolnik zostanie uznany za aktywnego jeżeli w CEiDG działalność rolnicza została wskazana jako główna lub dokumenty z KRS lub REGON potwierdzą, że wykonywana przez tego rolnika działalność rolnicza stanowi główną działalność gospodarczą lub udokumentuje, że jego przychód z działalności rolniczej stanowi co najmniej 1/3 całego przychodu w gospodarstwie lub roczna kwota płatności bezpośrednich wynosi co najmniej 5% całości przychodów z działalności pozarolniczej. Jeżeli warunkiem przyznania pomocy jest posiadanie gruntu, pomoc jest przyznawana do gruntu, który w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, jest na podstawie tytułu prawnego, w posiadaniu podmiotu ubiegającego się o jej przyznanie. Warunek posiadania prawa do użytkowania gruntów może zostać spełniony poprzez wszystkie dopuszczone prawem formy, jak np. tytuł własności czy umowa dzierżawy, w tym umowa ustna. Płatności przysługują faktycznemu użytkownikowi gruntów rolnych, który wykonuje wszelkie czynności niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa. Wysokość stawek płatności bezpośrednich wynosi następująco: podstawowe wsparcie dochodów - średnia stawka: ok 115,83 EUR/ha, płatność redystrybucyjna - średnia stawka: ok 40 EUR/ha, płatność dla młodych rolników - średnia stawka: ok 60,57 EUR/ha.

Krajowy Plan Strategiczny zakłada też płatności bezpośrednio związane z produkcją:

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do roślin strączkowych na nasiona, do których może zostać przyznana płatność do powierzchni upraw roślin strączkowych na nasiona, które są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia (bobik, groch siewny, w tym peluszka, łubin biały, wąskolistny, żółty, soja zwyczajna). Warunkiem przyznania rolnikowi płatności jest dokonanie zbioru nasion. W roku 2023 planowana stawka płatności to: 198,36 euro/ha.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do roślin pastewnych. Gatunki roślin pastewnych, do których może zostać przyznana płatność związana z produkcją do powierzchni upraw roślin pastewnych, są określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia. Płatność jest przyznawana do powierzchni użytków rolnych, na których rolnik uprawia rośliny pastewne, nie większej niż 75 ha, jeżeli rośliny pastewne nie zostały wprowadzone do gleby jako świeża masa roślinna (zielony nawóz). W roku 2023 planowana stawka płatności to: 101,88 euro/ha.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do truskawek przyznawana jest do powierzchni uprawy truskawek (bez limitu). W roku 2023 planowana stawka płatności wyniesie 550,00 euro/ha.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do lnu, przyznawane jest do powierzchni uprawy lnu (bez limitu). W roku 2023 planowana stawka płatności wyniesie 100,06 euro/ha.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do konopi włóknistych przyznawane jest do powierzchni uprawy nie większej niż powierzchnia zawarta w rejestrze producentów konopi włóknistych, do uprawy konopi odmian zawierających poziom tetrahydrokanabinolu (THC) nieprzekraczający maksymalnego poziomu, tj. 0,3%THC, która prowadzona jest zgodnie z przepisami o przeciwdziałaniu narkomanii. W roku 2023 planowana stawka płatności wyniesie 29,03 euro/ha.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do chmielu przyznawana do powierzchni upraw użytków rolnych: na których są uprawiane rośliny chmielu, zajętych przez konstrukcję nośną i ograniczonych linią jej zewnętrznych odciągów kotwicznych, jeżeli obsada roślin chmielu wynosi co najmniej 1300 szt. na hektar. Płatność przysługuje do upraw położonych w rejonach: lubelskim, wielkopolskim, dolnośląskim i zawierciańskim. W roku 2023 planowana stawka płatności wyniesie 429,00 euro/ha.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do buraków cukrowych przyznawana jest do powierzchni uprawy nie większej, niż powierzchnia uprawy buraków cukrowych określona w umowie, nie ma limitu powierzchni do płatności. W roku 2023 planowana stawka płatności wyniesie 300,75 euro/ha.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do ziemniaków skrobiowych przyznawana jest do powierzchni nie większej, niż powierzchnia uprawy ziemniaków skrobiowych określona w umowie, brak limitu powierzchni do płatności. W roku 2023 planowana stawka płatności: wyniesie 245,4 euro/ha.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do pomidorów przyznawana jest do powierzchni nie większej, niż powierzchnia uprawy pomidorów określona w umowie, uprawa pomidorów założona z rozsady oraz minimalna obsada 20 000 szt./ha. brak limitu powierzchni do płatności. W roku 2023 planowana stawka płatności wyniesie 550,00 euro/ha.

Kolejne płatności bezpośrednio to te związane z produkcją zwierzęcą:

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do młodego bydła oraz wsparcie dochodów związane z produkcją do krów w przypadku województw dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, opolskiego, podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego, do płatności kwalifikują się rolnicy, którzy posiadają co najmniej 3 szt. kwalifikujących się zwierząt. W pozostałych województwach do płatności kwalifikują się rolnicy, którzy posiadają 1 szt. kwalifikujących się zwierząt. Posiadanie zwierząt potwierdzają informacje zawarte w komputerowej bazie danych, płatność przyznawana jest do liczby zwierząt kwalifikujących się do płatności w gospodarstwie, nie większej

jednak niż 20 sztuk. Okres przetrzymywania zwierząt - 30 dni od złożenia wniosku, a wiek zwierząt ustalany na dzień 15 maja, wiek ponad 24 miesiące dla krów, nie więcej niż 24 miesiące dla młodego bydła. W roku 2023 planowana stawka płatności do młodego bydła wyniesie 74,21 euro/szt., a do krów: 94,94 euro/szt.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do owiec. Przyznawana jest jeżeli rolnik posiada minimum 10 maciorek owczych w wieku co najmniej 12 miesięcy. Wymagany okres przetrzymywania: od 15 marca do 15 kwietnia roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności, nie ma limitu ilości zwierząt do płatności. W roku 2023 planowana stawka płatności wyniesie 25,35 euro/szt.

- Wsparcie dochodów związane z produkcją do kóz, dla rolników posiadających minimum 5 samic kozy domowej w wieku co najmniej 12 miesięcy; wiek ustalany na dzień 15 maja roku złożenia wniosku, wymagany okres przetrzymywania: 30 dni od dnia złożenia wniosku, brak limitu zwierząt do płatności. W roku 2023 planowana stawka płatności wyniesie 11,08 euro/szt.

W sprawie płatności niezwiązanej do tytoniu nowy okres referencyjny to 2018 r. Płatność będzie przysługiwała rolnikowi, jeśli: spełnia warunki do przyznania podstawowego wsparcia dochodów i złożył wniosek o jego przyznanie; w dniu 31 grudnia 2018 r. był wpisany do rejestru producentów surowca tytoniowego (KOWR); w 2017 r. lub 2018 r. był stroną umowy zbycia surowca tytoniowego.

Dostępna jest także uzupełniająca płatność podstawowa (UPP): finansowana z budżetu krajowego, na którą planuje się przeznaczyć 400 ml zł rocznie, planowana stawka to 44 zł/ha gruntów ornych. Będzie przysługiwała do najważniejszych roślin, w szczególności do: zbóż, roślin oleistych, roślin wysokobiałkowych, strączkowych, lnu, konopi, roślin przeznaczonych na materiał siewny, roślin bobowatych drobnonasiennych, roślin okopowych, trawy przeznaczone na susz paszowy, mieszanki roślin bobowatych drobnonasiennych z trawami oraz do powierzchni gruntów ornych na których nie jest prowadzona uprawa roślin (tereny nieprodukcyjne), w ramach płatności nie będzie obowiązywał limit powierzchni. Wsparcie służy realizacji programu pt. dopłaty powyżej średniej unijnej dla małych i średnich gospodarstw, w ramach Polskiego Ładu dla polskiej wsi.

W przypadku spółdzielni rolniczych będą obowiązywały limity powierzchniowe / degresywności w ramach płatności redystrybucyjnej, wsparcia dochodów związanego z produkcją do roślin pastewnych, płatności w ramach interwencji Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000, płatności ONW, będą stosowane, na ich wniosek, z uwzględnieniem liczby członków tych spółdzielni, jeżeli

spółdzielnia ta poddała się lustracyjnemu badaniu w ciągu ostatnich trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku o przyznanie tej płatności.

Płatność ONW przysługuje rolnikom aktywnym zawodowo do powierzchni użytków rolnych, w lub ich części, położonych na obszarach ONW, wynoszącej nie więcej niż 75 ha (maksymalny limit) oraz jeżeli są spełnione warunki przyznania pomocy w ramach podstawowego wsparcia dochodów. Płatność ONW jest przyznawana w wysokości:

- 100% stawki podstawowej - do powierzchni do 25 ha,
- 50% stawki podstawowej – do powierzchni powyżej 25 ha do 50 ha,
- 25% stawki podstawowej – do powierzchni powyżej 50 ha do 75 ha.

Kwotę płatności ONW oblicza się biorąc pod uwagę użytki rolne położone na obszarach ONW, dla których obowiązują stawki podstawowe w kolejności od najwyższej do najniższej. Płatność w zależności od strefy wynosi od 179 do 750 zł do 1 ha.

Warunkiem otrzymania pełnych płatności bezpośrednich jest spełnianie norm warunkowości, czyli podstawowego, obowiązkowego elementu nowej Zielonej Architektury, który łączy poprzednie wymogi zazielenienia i zasady wzajemnej zgodności. Wśród warunkowości wyróżniamy normy (GAEC) i wymogi (SMR) w podziale na główne obszary oddziaływania. Normy dotyczą wszystkich gospodarstw, w tym gospodarstw małych (niezależnie od powierzchni) i z produkcją ekologiczną. Wyłączenia dotyczą jedynie normy GAEC 7 i części normy GAEC 8 - w zakresie minimalnego udziału powierzchni GO wykorzystanych na obiekty lub obszary nieprodukcyjne.

Wykaz norm GAEC:

- GAEC1: Utrzymywanie trwałych użytków zielonych w oparciu o stosunek powierzchni trwałych użytków zielonych do powierzchni użytków rolnych na poziomie krajowym.
- GAEC2: Ochrona terenów podmokłych i torfowisk
- GAEC3: Zakaz wypalania gruntów rolnych
- GAEC4: Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych
- GAEC5: Zarządzanie orką w celu zmniejszenia ryzyka degradacji i erozji gleby, biorąc pod uwagę nachylenie terenu
- GAEC6: Minimalna pokrywa glebowa w najbardziej newralgicznych okresach
- GAEC7: Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na gruntach ornych
- GAEC8: Utrzymanie elementów i obszarów nieprodukcyjnych
- GAEC9: Zakaz przekształcania lub zaorywania trwałych użytków zielonych wyznaczonych jako cenne na obszarach Natura 2000

Wymogi podstawowe w zakresie zarządzania SMR:

- SMR1: Ramowa Dyrektywa Wodna – wymogi dotyczące kontroli pozwoleń

- SMR2: Dyrektywa Azotanowa –ochrona wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego
- SMR3: Ochrona dzikiego ptactwa
- SMR4: Ochrona siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory
- SMR5: Bezpieczeństwo żywności i pasz
- SMR6: Zdrowie zwierząt
- SMR7: Zdrowotność roślin
- SMR8: Zrównoważone stosowanie pestycydów
- SMR9: Dobrostan cieląt
- SMR10: Dobrostan świń
- SMR11: Dobrostan zwierząt hodowlanych

Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Ekoschematy. Prowadząca: Urszula Wysocka-Kniażewska

Ekoschematy to nowy, prośrodowiskowy element płatności bezpośrednich, który jest obowiązkowy dla państw członkowskich, ale dobrowolny dla rolnika. Przewidziany budżet to min. 25% kwoty PB/rok (średnio w latach 2023-2026 ok. 884 mln EUR/rok), tj. 2 x tyle co łącznie rocznie na PRSK i RE (ok. 440 mln EUR/rok). Będą to płatne, roczne praktyki, dostosowane do warunków i potrzeb krajowych, ale poddane ocenie KE pod kątem realizacji celów nowej WPR. Ekoschematy realizują cele środowiskowe i klimatyczne WPR - ochrona zasobów gleby, wód, klimatu, dobrostanu zwierząt, różnorodności biologicznej w produkcji rolnej, ale również promują praktyki, które przekładają się na dochody rolnicze poprzez zwiększenie żyzności gleby, odporności upraw na suszę, racjonalne nawożenie, poprawę jakości plonów. Wyróżniamy sześć ekoschematów: obszary z roślinami miododajnymi, prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin, biologiczna ochrona upraw, retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych, rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi (w ramach tego ekoschematu do wyboru jest 8 praktyk), dobrostan zwierząt.

Opis Ekoschematów:

- Ekoschemat Obszary z roślinami miododajnymi. Polega na utworzeniu obszaru z roślinami miododajnymi przez wysiew mieszanki składającej się z co najmniej dwóch gatunków roślin miododajnych (z wykazu nr 1 i 2 rozporządzenia). Dodatkowo obowiązuje zakaz prowadzenia produkcji rolnej (w tym zakaz wypasu i koszenia) oraz zakaz stosowania nawozów i środków ochrony roślin w terminie do dnia 31

sierpnia. Na utworzonym obszarze z roślinami miododajnymi jest prowadzenie pasiek. Szacowana stawka: ok. 269 EUR/ha.

- Ekoschemat: Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin. Płatność zostanie przyznana do powierzchni upraw, z których pochodzą produkty roślinne uprawiane zgodnie z metodykami integrowanej produkcji roślin oraz do powierzchni TUZ (z wyłączeniem TUZ wrażliwych pod względem środowiskowym) odpowiadającej powierzchni tych upraw. Posiadanie w danym roku certyfikatu krajowego systemu jakości - Integrowana Produkcja Roślin, poświadczającego uprawę roślin zgodnie z metodykami integrowanej produkcji roślin. Szacowana stawka ok. 292 EUR/ha.

- Ekoschemat: Biologiczna ochrona upraw. Polegający na zastosowaniu zabiegu ochrony roślin z wykorzystaniem biologicznej ochrony roślin przy użyciu preparatów mikrobiologicznych zgodnie z etykietą danego środka. Zabieg chemicznym środkiem ochrony będzie dopuszczony tylko w ostateczności, gdy nie będzie możliwa eliminacja patogenów poprzez preparaty mikrobiologiczne. Płatność przyznawana będzie do powierzchni GO, upraw trwałych, systemów rolno-leśnych, jeśli w ramach tego systemu są uprawiane tylko drzewa owocowe na trwałych użytkach zielonych. Szacowana stawka: ok. 90 EUR/ha.

- Ekoschemat: Retencjonowanie wody na TUZ. Płatność do TUZ objętych płatnościami: Rolnictwa węgłowego i zarządzania składnikami odżywczymi (praktyka Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt), ekologicznymi PROW 2014-2022/PS WPR, rolno-środowiskowo-klimatycznymi PROW 2014-2022/PS WPR – cenne siedliska i gatunki na obszarze Natura 2000 lub poza tym obszarem z wyjątkiem wariantu dotyczącego Muraw, rolno-środowiskowo-klimatycznymi PS WPR w ramach interwencji Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000. Warunkiem uzyskania płatności w danym roku jest wystąpienie na TUZ zalania lub podtopienia, zdefiniowanego jako stan wysycenia profilu glebowego wodą na poziomie przynajmniej 80%, w okresie między 1 maja a 30 września, przez okres co najmniej 12 następujących po sobie dni. Szacowana stawka ok. 63 EUR/ha

- Ekoschemat: Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi. Wprowadzony jest tutaj system punktowy, poszczególnym praktykom przypisano odpowiednią liczbę punktów, które są oparte na wyliczonych stawkach płatności (1 punkt to kwota 100 zł) stanowiących rekompensatę dodatkowych poniesionych kosztów i utraconych dochodów w wyniku realizacji danej praktyki. W ramach rolnictwa węgłowego wyróżniamy 8 praktyk, tj.:

- ✓ Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt – 5 pkt. Płatność jest przyznawana do trwałych użytków zielonych położonych poza obszarem

Natura 2000, w gospodarstwach w których obsada zwierząt trawożernych wynosi co najmniej 0,3 DJP/ha TUZ i maksymalnie 2 DJP/ha TUZ - dot. wszystkich TUZ w gospodarstwie.

- ✓ Międzyplony ozime/Wsiewki śródplonowe – 5 pkt. stanowią mieszankę utworzoną z co najmniej 2 gatunków roślin z grup (zboża, oleiste, pastewne, bobowate drobnonasienne, bobowate grubonasienne, miododajne, ale z wyłączeniem mieszanki złożonej wyłącznie z gatunków zbóż), wysiane po plonie głównym lub po ugorowaniu w terminie od 1 lipca do 1 października i utrzymane do 15 lutego następnego roku –dopuszcza się mulczowanie, jednak nie wcześniej niż po 15 listopada, te same rośliny nie są uprawą w plonie głównym w kolejnym roku.
- ✓ Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia: wariant podstawowy (bez wapnowania) – 1 pkt lub wariant rozszerzony o wapnowanie – 3 pkt. Zakres podstawowy rozszerzony o zastosowanie wapnowania. Wsparcie do poszczególnych działek rolnych przysługuje nie częściej niż raz na 4 lata do gruntów o $\text{pH} \leq 5,5$. Stosuje się do powierzchni GO i TUZ w gospodarstwie, opartego na bilansie N oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki składników pokarmowych (N, P, K i Mg oraz potrzeby wapnowania), Przestrzeganie planu nawozowego oznacza w szczególności stosowanie nawozów w ilości nie większej niż wskazana jest w opracowanym planie nawozowym (dopuszczalne jest stosowanie dawek nawozów niższych niż określone w planie nawożenia). Dotyczy wszystkich GO i TUZ z wyłączeniem powierzchni, do której rolnik ubiega się o płatności w ramach obszarów z roślinami miododajnymi, IP lub pierwszej/kolejnej w ramach wariantu Wieloletnie pasy kwietne w ramach DRŚK PS WPR.
- ✓ Wymieszanie obornika na GO w ciągu 12 godzin od aplikacji - 2 pkt i udokumentowanie tego zdjęciami geotagowanymi lub oświadczeniem.
- ✓ Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo na GO i TUZ - 3 pkt i udokumentowanie tego zdjęciami geotagowanymi lub oświadczeniem.
- ✓ Zróżnicowana struktura upraw - 3 pkt. Warunek przyznania: uprawa co najmniej 3 różnych upraw na gruntach ornym w gospodarstwie, w tym uprawy mającej pozytywny wpływ na bilans materii organicznej. Wymogi: udział głównej uprawy w strukturze zasiewów nie przekracza 65%, udział najmniejszej uprawy, nie może być mniejszy niż 10% powierzchni wszystkich GO w gospodarstwie – w przypadku uprawiania trzech upraw, udział pozostałych upraw łącznie, innych niż dwie największe, nie może być mniejszy niż 10% powierzchni wszystkich GO w gospodarstwie, w przypadku uprawiania więcej niż trzech upraw. Ponadto, co najmniej

20% w strukturze zasiewów stanowią uprawy gatunków roślin mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej (m.in. bobowate) oraz udział łącznie zbóż w strukturze zasiewów nie przekracza 65%, oraz udział upraw mających ujemny wpływ na bilans materii organicznej (m.in.: okopowe) nie przekracza 30%.

- ✓ Uproszczone systemy uprawy – 4 pkt. Praktyka może być realizowana na gruntach ornych, z wyjątkiem gruntów ornych, na których jest prowadzona uprawa zerowa lub na których są uprawiane trawy lub inne zielne rośliny pastewne. Na gruntach ornych uprawa roślin prowadzona jest w formie uprawy konserwującej bezorkowej lub uprawy pasowej (strip – till), przy czym: zabiegi uprawowe wykonywane są z odstępianiem od uprawy płużnej w zespole uprawek późniwnych i przedsięwziętych, wymogiem jest prowadzenie rejestru zabiegów agrotechnicznych.
- ✓ Wymieszanie słomy z glebą - 2 pkt. Wymogiem jest rozdrobnienie i wymieszanie całej słomy z glebą lub jej przyoranie po zbiorze plonu głównego na gruntach ornych. Rolnik prowadzi wykaz zabiegów agrotechnicznych pozwalających potwierdzić realizację wymogów na działkach, na których realizowana jest praktyka.

Dobrostan zwierząt – warianty:

- Dobrostan loch, tuczników, krów mlecznych, krów mamek utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach, krów mamek utrzymywanych w systemie otwartym, opasów, owiec, kur niosek, kurcząt brojlerów, indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa, koni utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach, koni utrzymywanych w systemie otwartym, kóz.

W ramach wariantu Dobrostan loch, możliwe do wyboru są praktyki: zwiększona powierzchnia bytowa >20%, zwiększona powierzchnia bytowa >50%, utrzymywanie na ściółce (utrzymanie na ściółce ze słomy lub podobnego materiału), późniejsze odsadzanie prosiąt (nie wcześniej niż w 35 dniu od dnia urodzenia).

W ramach wariantu Dobrostan tuczników, możliwe do wyboru są praktyki: zwiększona powierzchnia bytowa >20%, zwiększona powierzchnia bytowa >50%, utrzymywanie na ściółce (utrzymanie na ściółce ze słomy lub podobnego materiału), utrzymywanie w cyklu zamkniętym (w przypadku jednoczesnej realizacji Dobrostan loch).

Rolnik może realizować praktykę utrzymanie na ściółce, późniejsze odsadzanie prosiąt lub w utrzymanie tuczników w cyklu zamkniętym jeżeli jednocześnie realizuje praktykę zwiększona powierzchnia bytowa o 20% lub 50%.

- W przypadku bydła (krowy mleczne, krowy mamki, opasy) możliwość utrzymywania zwierząt na uwięzi w pomieszczeniu/budynku lub bez uwięzi:

ramach utrzymywania zwierząt na uwięzi w budynkach/pomieszczeniach, możliwe do wyboru są praktyki: wypas (okres wypasu wynosi co najmniej 6 godz. dziennie), ściółka (utrzymanie na ściółce ze słomy lub podobnego materiału), wybieg (4 godz. dziennie przez cały rok), późniejsze odsadzanie cieląt (tylko krowy mleczne, odsadzanie nie wcześniej niż w 5 dniu od dnia urodzenia),

W ramach utrzymywania zwierząt bez uwięzi w budynkach lub pomieszczeniach, możliwe do wyboru są praktyki: wypas (okres wypasu wynosi co najmniej 6 godz. dziennie), zwiększona powierzchnia bytowa >20%, zwiększona powierzchnia bytowa >50%, ściółka (utrzymanie na ściółce ze słomy lub podobnego materiału), wybieg (4 godz. dziennie przez cały rok), późniejsze odsadzanie cieląt (tylko krowy mleczne, odsadzanie nie wcześniej niż w 5 dniu od dnia urodzenia). Rolnik może realizować oddzielnie każdą praktykę podwyższającą poziom dobrostanu zwierząt. Dobrostan krów mięsnych - wymogami są objęte wszystkie krowy mamki, cielęta, jałówki i opasy o masie ciała do 300 kg w typie użytkowym mięsnym lub typie użytkowym kombinowanym o mięsnym kierunku ich użytkowania. W przypadku świń i bydła stosowany będzie system punktowy (gdzie każdy punkt będzie odpowiadał kwocie ok 100 zł) polegający na możliwości wyboru przez rolnika z katalogu poszczególnych praktyk podwyższających poziom dobrostanu zwierząt – praktyk możliwych do realizacji w danym gospodarstwie. W przypadku pozostałych gatunków zastosowanie ma system wariantowy tzn. zestaw obowiązkowych praktyk dla danej grupy zwierząt.

Liczba punktów za realizację praktyk podwyższających poziom dobrostanu zwierząt:

Lp.	Warianty i praktyki	Liczba punktów
Wariant Dobrostan loch		
1	Praktyka: zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	3,9
2	Praktyka: zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	9,3
3	Praktyka: utrzymanie na ściółce	1,6
4	Praktyka: późniejsze odsadzanie prosiąt	2,7
Wariant Dobrostan tuczników		
1	Praktyka: zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	0,4
2	Praktyka: zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	0,6
3	Praktyka: utrzymanie na ściółce	0,6
4	Praktyka: utrzymanie w cyklu zamkniętym	0,3

Lp.	Warianty i praktyki	Liczba punktów
Wariant Dobrostan krów mlecznych		
1	Praktyka: zapewnienie wypasu	3,1
2	Praktyka: zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	6,9
3	Praktyka: zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	10
4	Praktyka: utrzymanie na ściółce	1
5	Praktyka: zapewnienie wybiegu	2
6	Praktyka: późniejsze odsadzanie cieląt	1,7
Wariant Dobrostan krów mamek utrzymywanych w pomieszczeniach lub budynkach		
1	Praktyka: zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	3,6
2	Praktyka: zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	9,1
3	Praktyka: utrzymanie na ściółce	0,9
4	Praktyka: zapewnienie wybiegu	1,5
5	Praktyka: zapewnienie wypasu	1,5
Wariant Dobrostan krów mamek utrzymywanych w systemie otwartym		3,8
Wariant Dobrostan opasów		
1	Praktyka: zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	0,8
2	Praktyka: zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach/budynkach	2
3	Praktyka: utrzymanie na ściółce	0,9
4	Praktyka: zapewnienie wybiegu	2,8
5	Praktyka: zapewnienie wypasu	2,9

- Dobrostan owiec. Warunkiem przyznania płatności jest posiadanie planu poprawy dobrostanu zwierząt, który został sporządzony przy udziale doradcy rolniczego. Wymogi stanowią zapewnienie wypasu lub dostępu do wybiegu – przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym biorąc pod uwagę stan fizjologiczny tych owiec oraz niekorzystne zjawiska pogodowe oraz zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w pomieszczeniach bytowych (minimalne wielkości powierzchni określone w przepisach rozporządzenia dobrostanowego odrębnie dla zwierząt utrzymywanych pojedynczo i zwierząt utrzymywanych grupowo). Wymogami muszą być objęte wszystkie utrzymywane w gospodarstwie rolnym zwierzęta z gatunku owca domowa.
- Dobrostan kur niosek. Warunkiem przyznania płatności jest: posiadanie, w dniu złożenia wniosku o przyznanie płatności dobrostanowej kurnika na minimum 350 stanowisk zarejestrowany w komputerowej bazie danych,

numer zakładu drobiu, zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, w gospodarstwie nie są przycinane dzioby kurom noskom, kury noski utrzymywane są bez klatek na ściółce. Wymogami w danym wariancie jest: zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w kurniku 7 szt./m², zapewnienie zwiększonej dostępności do gniazd (pojedyncze 5 kur/na gniazdo, grupowe 96 kur/m²), zapewnienie zwiększonej dostępności o grzęd, zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na ich zdrowie.

- Dobrostan kurcząt brojlerów. Warunkiem przyznania płatności jest: posiadanie, w dniu złożenia wniosku o przyznanie płatności dobrostanowej kurnika na minimum 500 stanowisk zarejestrowany w komputerowej bazie danych, nadanie numeru zakładu drobiu, zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Wymogi to: zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w kurniku 30 kg i jednocześnie 20 szt./m² powierzchni użytkowej podłogi, zapewnienie okresu nieprzerwanej ciemności trwającej co najmniej 6 godzin podczas doby, zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na ich zdrowie.

- Dobrostan indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa. Warunkiem przyznania płatności jest: posiadanie, w dniu złożenia wniosku o przyznanie płatności dobrostanowej pomieszczenia na minimum 100 stanowisk zarejestrowane w komputerowej bazie danych, Nadanie numeru zakładu drobiu, zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Wymogiem jest: zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w pomieszczeniu 50 kg/m², zapewnienie okresu nieprzerwanej ciemności trwającej co najmniej 8 godzin podczas doby, zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na ich zdrowie.

- Dobrostan koni utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach i Dobrostan koni utrzymywanych w systemie otwartym. Warunkiem przyznania płatności jest: posiadanie, na dzień złożenia wniosku o przyznanie płatności dobrostanowej co najmniej 2 koni dorosłych w wieku co najmniej 24 miesięcy zarejestrowanych w komputerowej bazie danych lub klaczy zarejestrowanej w komputerowej bazie danych ze źrebięciem zgłoszonym do komputerowej bazy danych w wieku do ukończenia 12 miesiąca życia, dobrostan koni utrzymywanych w systemie otwartym konie nie są utrzymywane w warunkach dzikich lub półdzikich, w tym na obszarach parku narodowego albo parku krajobrazowego, wskazanego zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, utrzymywanie zwierząt bez uwięzi.

Dobrostan koni utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach. Wymogi to: zapewnienie wszystkim koniom dorosłym, młodzieży i klaczom ze źrebkami utrzymywanym w gospodarstwie zwiększonej powierzchni bytowej w budynkach lub pomieszczeniach określonej w rozporządzeniu dobrostanowym, w okresie pastwiskowym - wypasanie wszystkich utrzymywanych w gospodarstwie koni dorosłych, młodzieży i klaczy ze źrebkami na TUZ lub gruntach ornych, na których występują trawy lub inne zielne rośliny pastewne, lub zapewnienie tym zwierzętom dostępu do wybiegu; przy czym okres wypasu lub utrzymywania na wybiegu tych zwierząt wynosi co najmniej 6 godzin dziennie, a poza okresem pastwiskowym - zapewnienie wszystkim utrzymywanym w gospodarstwie koniom dorosłym, młodzieży i klaczom ze źrebkami dostępu do powierzchni zewnętrznych (wybiegów, okólników, pastwisk) lub biegałni przez minimum 2 godziny dziennie o powierzchni, która w przeliczeniu na jedną sztukę, wynosi: co najmniej 70 m² - w przypadku utrzymywania konia dorosłego lub młodzieży, co najmniej 85 m² - w przypadku utrzymywania klaczy ze źrebkiem.

Dobrostan koni utrzymywanych w systemie otwartym. Wymogi to: zapewnienie zwiększonej zewnętrznej powierzchni bytowej – w przeliczeniu na jedno zwierzę, niezależnie od wieku i płci, wynosi co najmniej 0,12 ha, zapewnienie wszystkim koniom (niezależnie od wieku i płci): zadaszenia o powierzchni pozwalającej na jednoczesne przebywanie wszystkich koni pod tym zadaszeniem, ściółki pod zadaszeniem.

- Dobrostan kóz. Wymogi to: utrzymywanie zwierząt bez uwięzi, wypasanie na TUZ lub na gruntach ornych, na których występują trawy lub inne zielne rośliny pastewne przez co najmniej 120 dni w okresie pastwiskowym, zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w pomieszczeniach lub w budynkach w gospodarstwie rolnym zwierząt z gatunku koza domowa (minimalne wielkości powierzchni określone w przepisach rozporządzenia dobrostanowego odrębnie dla zwierząt utrzymywanych pojedynczo i zwierząt utrzymywanych grupowo), zapewnienie w okresie realizacji wymogów (od złożenia wniosku do 14 marca kolejnego roku) dostępu do zewnętrznej powierzchni bytowej. Wymogami objęte są wszystkie utrzymywane w gospodarstwie rolnym zwierzęta z gatunku koza domowa.

W przypadku utrzymywania zwierząt w systemie rolnictwa ekologicznego, płatność dobrostanowa jest przyznawana na uproszczonych zasadach: rolnik nie musi posiadać planu poprawy dobrostanu zwierząt, musi jedynie prowadzić rejestr wypasu krów mlecznych oraz składać oświadczenia o spełnieniu poszczególnych wymogów.

Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Wsparcie dla pszczół. Prowadzący: Bartłomiej Kołacz.

Krajowy Plan Strategiczny wspiera również produkcję pszczelą. W ramach pomocy wyróżniamy: wspieranie podnoszenia poziomu wiedzy pszczelarskiej, inwestycje, wspieranie modernizacji gospodarstw pasiecznych, wspieranie walki z warrozą produktami leczniczymi, ułatwienie prowadzenia gospodarki wędrownej, pomoc na odbudowę i poprawę wartości użytkowej pszczół, wsparcie naukowo-badawcze, wspieranie badania jakości handlowej miodu oraz identyfikacja miodów odmianowych.

- Wspieranie podnoszenia poziomu wiedzy pszczelarskiej.

Wsparcie mogą otrzymać: Organizacje pszczelarskie działające w formie:

- związków pszczelarskich,
- stowarzyszeń pszczelarzy,
- zrzeszeń pszczelarzy,
- spółdzielni pszczelarskich,
- Jednostki Doradztwa Rolniczego.

Wysokość wsparcia to refundacja do 100% określonych kosztów netto (bez VAT) szkoleń pszczelarzy i osób planujących założenie pasieki. Koszty podlegające refundacji to w szczególności:

- najem sal do celów szkolenia,
- materiały szkoleniowe,
- wynagrodzenie wykładowców,
- wyżywienie uczestników.

- Inwestycje, wspieranie modernizacji gospodarstw pasiecznych.

Wsparcie mogą otrzymać: pszczelarze, producenci produktów pszczelich lub Można ubiegać się o pomoc również za pośrednictwem organizacji pszczelarskiej działającej w formie: związków pszczelarskich, stowarzyszeń pszczelarzy, zrzeszeń pszczelarzy, spółdzielni pszczelarskich, grup producentów rolnych w zakresie działalności pszczelarskiej. Pszczelarz składający wniosek o przyznanie pomocy musi: prowadzić działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczół, umieszczać na rynku produkty pszczele, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz musi posiadać co najmniej 10 pni pszczelich. Wsparcie obejmuje refundację do 60% kosztów netto zakupu nowego sprzętu pszczelarskiego, maszyn i urządzeń wykorzystywanych na potrzeby gospodarki pasiecznej. Przykładowe koszty podlegające refundacji to w szczególności zakup: miodarek, odstojników, dekrystalizatorów, stołów do odsklepiania plastrów, suszarek do suszenia obnoży pyłkowych, topiarek do wosku, urządzeń do kremowania miodu, refraktometrów, wózków ręcznych do transportu uli, wialni do pyłku, uli lub ich elementów, krat odgradowych i innych

izolatorów ramkowych, urządzeń do omiatania pszczoł, poławiaczy pyłku, sprzętu do pozyskiwania pierzgi, wag pasiecznych, pakietów ramek ulowych (jeden pakiet to 100 ramek ulowych dowolnego typu), kamer cyfrowych (wartość refundacji do 300 zł za kamerę). Maksymalna wysokość pomocy przekazanej jednemu beneficjentowi w okresie jednego roku pszczelarskiego nie może przekroczyć 100 zł w przeliczeniu na jeden posiadany pień pszczeli i nie więcej niż 15 000 zł.

Organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji), do 4% kwoty wsparcia udzielonej pszczelarzom za ich pośrednictwem, jednak kwota ta nie może przekraczać 65 zł w przeliczeniu na pszczelarza. Pomoc w pełnej wysokości i w pierwszej kolejności będzie udzielana dla młodych pszczelarzy tj. tych którzy nie ukończyli 40 roku życia.

- Wspieranie walki z warrozą produktami leczniczymi. Sparcie może otrzymać pszczelarz, producent produktów pszczelich prowadzący działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczoł, który może się ubiegać o pomoc za pośrednictwem organizacji pszczelarskiej działającej w formie: związków pszczelarskich, stowarzyszeń pszczelarzy, zrzeszeń pszczelarzy, spółdzielni pszczelarskich, grup producentów rolnych w zakresie działalności pszczelarskiej. Refundacji podlegają koszty poniesione w trakcie danego roku pszczelarskiego. Refundacja do 90% kosztów netto zakupu środków leczniczych warrozoobójczych w ilości zgodnej z zaleceniem lekarza weterynarii. Pomoc jest przyznawana również do nabycia produktów leczniczych do walki z warrozą zawierających substancje czynne wymienione w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (Dz. Urz. UE L 150 z 14.6.2018, str. 1) – w przypadku pasiek, których właściciele posiadają certyfikat produkcji metodami ekologicznymi. Organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji), do 4% kwoty wsparcia udzielonej pszczelarzom za ich pośrednictwem, jednak kwota ta nie może przekraczać 30 zł w przeliczeniu na pszczelarza.

- Ułatwienie prowadzenia gospodarki wędrowniej. Interwencją może być objęty pszczelarz, będący producentem produktów pszczelich, spełniający następujące warunki:

- prowadzi działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczoł (*Apis mellifera*), wpisany do rejestru, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia

11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt)Dz. U. z 2020 r. poz. 1421);

- umieszcza na rynku produkty pszczele zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (na przykład w ramach sprzedaży bezpośredniej czy rolniczego handlu detalicznego);

- posiada co najmniej 25 pni pszczelich – warunek w przypadku ubiegania się o pomoc na zakup przyczep (ławet) do przewozu uli, urządzeń dźwigowych do załadunku i rozładunku uli, wag pasiecznych, elektryzatorów (pastuchów elektrycznych), lokalizatorów GPS uli;

- posiadający co najmniej 150 pni pszczelich – warunek w przypadku ubiegania się o pomoc na zakup ładowarek, mini ładowarek oraz innych wózków samojezdnych umożliwiających załadunek i rozładunek uli. Pomoc w pełnej wysokości i w pierwszej kolejności będzie udzielana dla młodych pszczelarzy tj. tych którzy nie ukończyli 40 roku życia.

- Pomoc na odbudowę i poprawę wartości użytkowej pszczół. Wsparcie otrzymuje pszczelarz, producent produktów pszczelich prowadzący działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczół, który może się ubiegać o pomoc za pośrednictwem organizacji pszczelarskiej działającej w formie:

- związków pszczelarskich,
- stowarzyszeń pszczelarzy,
- zrzeszeń pszczelarzy,
- spółdzielni pszczelarskich,

- grup producentów rolnych w zakresie działalności pszczelarskiej.

Wsparciem objęta jest refundacja do 70% kosztów netto zakupu pszczół. Organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji), do 4% kwoty wsparcia udzielonej pszczelarzom za ich pośrednictwem, jednak kwota ta nie może przekraczać 30 zł w przeliczeniu na pszczelarza. Producent produktów pszczelich w danym sezonie może otrzymać wsparcie do zakupu matek, pakietów i odkładów pszczelich łącznie, nie więcej niż 50% liczby aktualnie posiadanych przez niego pni pszczelich, w tym nie więcej niż 20% pakietów i odkładów pszczelich. Interwencją może być objęty pszczelarz, spełniający następujący warunki: prowadzi działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczół (*Apis mellifera*), wpisany jest do rejestru, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 1421), umieszcza na rynku produkty pszczele, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (na przykład w ramach sprzedaży bezpośredniej czy rolniczego handlu detalicznego).

Refundacji podlegają koszty zakupu:

a) matek pszczelich pochodzących z linii hodowlanych, dla których prowadzone są księgi i rejestry, z pasiek hodowlanych, w których prowadzona jest ocena przez podmiot upoważniony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa,

b) odkładów lub pakietów pszczelich z matkami pszczelimi pochodzącymi z linii hodowlanych, dla których prowadzone są księgi i rejestry, z pasiek hodowlanych, w których prowadzona jest ocena przez podmiot upoważniony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa,

c) odkładów lub pakietów pszczelich, od producentów którzy uzyskali rekomendację związków lub zrzeszeń pszczelarzy, gwarantujących między innymi, że matki pszczele w pakietach i odkładach pszczelich pochodzą z linii hodowlanych, dla których prowadzone są księgi lub rejestry

- Wsparcie naukowo-badawcze. Wsparcie mogą otrzymać jednostki naukowo-badawcze zajmujące się tematyką pszczelarską. Wysokość wsparcia to refundacja do 100% kosztów. Koszty podlegające refundacji to w szczególności koszty związane z obsługą i realizacją projektu, np. :

- wynagrodzenie personelu zaangażowanego w realizację projektu,
- koszty delegacji, diet,
- zakup odczynników i niezbędnego sprzętu laboratoryjnego,
- zakup usług niezbędnych do zrealizowania projektu.

- Wspieranie badania jakości handlowej miodu oraz identyfikacja miódów odmianowych. Wsparcie może otrzymać pszczelarz, producent produktów pszczelich. Wysokość pomocy to refundacja do 90% kosztów netto. Refundacji podlegają koszty: zakupu analiz fizyko-chemicznych, analizy pyłkowej miodu.

Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Interwencje na rzecz rozwoju obszarów wiejskich (prośrodowiskowe i ekologiczne). Prowadząca: Marta Ptasiewicz.

Zasady przyznawania płatności ekologicznych w ramach WPR 2023-2027 w 2023 roku. W ramach płatności ekologicznych wyróżniamy następujące pakiety:

Pakiet 1. Uprawy rolnicze,

Pakiet 2. Uprawy warzywne,

Pakiet 3. Uprawy zielarskie,

Pakiet 4. Podstawowe uprawy sadownicze,

Pakiet 5. Uprawy jagodowe,

Pakiet 6. Ekstensywne uprawy sadownicze,

Pakiet 7. Uprawy paszowe na gruntach ornych,

Pakiet 8. Trwałe użytki zielone,

Pakiet 9. Małe gospodarstwa z uprawami ekologicznymi,

Pakiet 10. Premia za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą.

Beneficjentem tego działania może być rolnik, jeżeli: posiada gospodarstwo rolne położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż 1 ha, prowadzi produkcję rolną zgodnie z przepisami określonymi m.in. w rozporządzeniu (UE) nr 2018/848 oraz w ustawie o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej, realizuje 5-letnie zobowiązanie ekologiczne, na użytkach rolnych, na których prowadzi produkcję ekologiczną, posiada grunty na podstawie tytułu prawnego na dzień 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności ekologicznych. Rolnika wnioskującego o płatności ekologiczne nie obowiązuje warunek rolnika aktywnego zawodowo. Rolnik może realizować jednocześnie więcej niż jedno zobowiązanie ekologiczne, z tym że takie same zobowiązania ekologiczne może realizować jednocześnie, jeżeli zostały podjęte w różnych latach, a gdy kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania ekologicznego podjętego przez innego rolnika – może je realizować, mimo że zostały podjęte w tym samym roku.

Rolnik realizujący zobowiązanie ekologiczne przestrzega niżej wymienionych wymogów:

- posiada plan działalności ekologicznej, który sporządza się w pierwszym roku realizacji zobowiązania ekologicznego i przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności, przy udziale doradcy rolniczego ze specjalizacją rolnośrodowiskową lub ekologiczną, na formularzu udostępnionym przez Agencję,

- prowadzi rejestr działalności ekologicznej w odniesieniu do gruntów objętych zobowiązaniem ekologicznym, zawierający wykaz zabiegów agrotechnicznych wykonywanych w ramach realizowanego Pakietu, w szczególności: zastosowania nawozów i wykonania zabiegów przy użyciu środków ochrony roślin – ze wskazaniem nazwy i dawki zastosowanego nawozu i środka ochrony roślin oraz przyczyny zastosowania środka ochrony roślin, oraz wykonania koszenia, prowadzi rejestr wypasu zwierząt

Zobowiązanie ekologiczne realizowane jest od 15 marca roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pierwszej płatności i obejmuje użytki rolne: zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszych płatności ekologicznych w ramach danego Pakietu. Zobowiązanie ekologiczne obejmuje obszar zadeklarowany (i zatwierdzony) we wniosku o przyznanie pierwszych płatności, spełniający warunki przyznania płatności ekologicznych, nawet w przypadku gdy płatności ekologiczne w ramach Pakietu 7. Uprawy paszowe na gruntach ornych i Pakietu 8. Trwałe użytki zielone, zostały przyznane do mniejszej powierzchni. Wielkość obszaru objętego zobowiązaniem ekologicznym oraz

miejsce realizacji tego zobowiązania nie podlegają zmianie w trakcie jego realizacji. W przypadku realizacji zobowiązania na gruntach ornych dozwolona jest zmiana uprawianych roślin, miejsca ich uprawy lub zmiana pakietu w ramach zobowiązania pod warunkiem, że rolnik spełni warunki przyznania płatności i zmiany nie powodują zmiany wielkości powierzchni realizowanego zobowiązania. W przypadku uprawy rośliny dwuletniej zmiana rośliny jest dozwolona po upływie dwóch lat uprawy tej rośliny. Analogiczna zmiana jest dopuszczona w zobowiązaniu dla Małych gospodarstw w przypadku uprawy roślin dotowanych dla upraw rolniczych, warzywnych, zielarskich, jagodowych lub paszowych.

Oprócz płatności ekologicznych wyróżniamy płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach WPR 2023 – 2027, które są podzielone na siedem następujących interwencji:

- Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000
- Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000
- Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000
- Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych
- Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie
- Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie
- Bioróżnorodność na gruntach ornych

Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne przysługują rolnikowi lub zarządcy, jeżeli:

- posiada użytki rolne lub tzw. obszary przyrodnicze (tj. obszary niebędące użytkami rolnymi, na których występują określone typy cennych siedlisk) o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha,
- posiada grunty na podstawie tytułu prawnego na dzień 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności,
- realizuje zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne przez 5 lat,
- spełniania szczegółowe warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach interwencji lub ich wariantów.

Przy płatnościach rolno-środowiskowo-klimatycznych rolnika nie obowiązuje warunek rolnika aktywnego zawodowo.

Zobowiązanie jest realizowane od dnia 15 marca roku, w którym złożony został wniosek o przyznanie pierwszych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych i obejmuje:

- 1) użytki rolne lub obszary przyrodnicze zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, spełniające warunki przyznania płatności, objęte obszarem zatwierdzonym
- 2) zwierzęta ras lokalnych zadeklarowane we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danej rasy lokalnej

dla których są spełnione warunki przyznania płatności, będące zwierzętami zatwierdzonymi, a liczba zwierząt z pierwszego roku nie wyznacza poziomu zobowiązania.

Rolnik nie może realizować zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach wariantów interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie w ramach danej rasy lokalnej zwierząt, jeżeli realizuje równocześnie zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020, którym objęte są zwierzęta tej samej rasy.

Wyjątek dotyczy rolników, którzy realizują zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW 2014-2020 w ramach danej rasy krów, kłaczy lub loch, którzy mogą podjąć zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne WPR 2023-2027 w ramach analogicznych wariantów ale jedynie do samców tej samej rasy.

Wymogi dla rolnika lub zarządcy do spełnienia:

- posiadanie planu działalności rolnośrodowiskowej sporządzonego przy udziale doradcy rolnośrodowiskowego lub dodatkowo w przypadku interwencji 1 i 2 również przy udziale eksperta przyrodniczego (plan nie jest wymagany dla interwencji 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie).

- prowadzenie rejestru działalności rolnośrodowiskowej (może być prowadzony na jednym formularzu z rejestrem działalności ekologicznej (prowadzonym na potrzeby zobowiązania PROW 2014-2020 jak i WPR 2023-2027) jak i rejestrem działalności rolnośrodowiskowej prowadzonym na potrzeby zobowiązania PROW 2014-2020),

- przestrzeganie odnośnych minimalnych wymogów dotyczących stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz innych odpowiednich obowiązkowych wymogów ustanowionych na mocy prawa krajowego,

- posiadanie dokumentacji przyrodniczej, sporządzonej przez eksperta przyrodniczego, w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia lub w roku rozpoczęcia realizacji danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w przypadku wariantów interwencji 1 i 2. Możliwe jest sporządzenie dokumentacji także w drugim roku realizacji zobowiązania, jeżeli rolnik/zarządca nie miał dokumentacji w pierwszym roku.

- przestrzeganie szczegółowych wymogów dla poszczególnych interwencji lub ich wariantów określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia, przestrzega również wymogów określonych przez: doradcę rolnośrodowiskowego w planie działalności rolnośrodowiskowej, a w przypadku: interwencji 3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000, interwencji 4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych,

wariantu 7.1. Wieloletnie pasy kwietne, eksperta przyrodniczego w planie działalności rolnośrodowiskowej, w przypadku wariantów interwencji 1.

Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000 i interwencji 2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000, chyba że te wymogi są sprzeczne z wymogami określonymi w rozporządzeniu.

Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Działania inwestycyjne i skierowane do młodych rolników.
Prowadząca: Katarzyna Ambroziak.

W ramach działań inwestycyjnych wyróżniamy: rozwój małych gospodarstw, premie dla młodych rolników, inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność, inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej, inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF, inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu, rozwój usług na rzecz rolnictwa i leśnictwa, rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości – w gospodarstwie, zalesianie gruntów rolnych, zakładanie systemów rolno-leśnych.

Rozwój małych gospodarstw, celem interwencji jest zwiększenie orientacji rynkowej małych gospodarstw (a w rezultacie konkurencyjności gospodarstw). Pomoc przyznaje się na operację zapewniającą zwiększenie orientacji rynkowej gospodarstwa w wyniku restrukturyzacji obszaru:

- produkcji rolnej lub produkcji i przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie metodami innymi niż ekologiczne
- produkcji ekologicznej lub produkcji i przygotowania do sprzedaży ekologicznych produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie metodami ekologicznymi,
- rozpoczynania działalności w zakresie wprowadzania żywności (tylko produktów rolnych) na rynek w ramach KŁD (rolniczego handlu detalicznego (RHD), sprzedaży bezpośredniej lub dostaw bezpośrednich).

Premię może uzyskać rolnik, którego gospodarstwo jest położone na terytorium RP, które w roku wyjściowym ma powierzchnię UR nie większą niż 300 ha oraz ma wielkość ekonomiczną poniżej 25 tys. euro. Inwestycje wspierane w ramach operacji to: inwestycje budowlane, wyposażenie budynków lub budowli, zakup nowych maszyn i urządzeń, wartości niematerialne i prawne. Forma i kwota wsparcia to płatność ryczałtowa (w 2 ratach 80% i 20%). Wysokość ryczałtu (maksymalnie 85 % kosztów operacji): 120 000 zł – gospodarstwa rozpoczynające działalność w zakresie wprowadzania produktów na rynek w ramach krótkich łańcuchów dostaw (RHD, sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie) oraz gospodarstwa prowadzące produkcję ekologiczną oraz 100 000 zł – pozostałe operacje.

Zobowiązaniem beneficjenta jest osiągnięcie w wyniku realizacji planu wzrostu wartości sprzedaży produktów rolnych wyprodukowanych

w gospodarstwie co najmniej o 30% (w stosunku do przychodu bazowego), przy czym nie mniej niż do poziomu odpowiadającego równowartości minimalnego wynagrodzenia w roku, w którym złożono wnioski o przyznanie pomocy. Do upływu 3 lat od wypłaty drugiej raty pomocy: utrzymanie zrealizowanej operacji i prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie, prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie oraz działalności w zakresie wprowadzania produktów na rynek w ramach KŁD lub produkcji ekologicznej, prowadzenie w gospodarstwie co najmniej ewidencji przychodów i rozchodów, uczestniczenia w systemach jakości (jeżeli za to kryterium wyboru otrzymał punkty), udziału w zorganizowanej formie współpracy, z której zakresem działalności miał związek przedmiot operacji (jeżeli za to kryterium wyboru otrzymał punkty).

Premie dla młodych rolników na rozpoczynanie i rozwój działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym, zapewnia dostęp do kapitału niezbędnego w początkowej fazie prowadzenia gospodarstwa. Cel interwencji przyczynia się do realizacji celu szczegółowego 7 „Przyciąganie i utrzymanie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich”. Operacje mogą dotyczyć rozpoczynania i rozwoju działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym w zakresie wytwarzania nieprzetworzonych produktów rolnych, a także przygotowania do sprzedaży nieprzetworzonych produktów rolnych wytwarzanych. Pomoc przyznaje się osobie fizycznej, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy (WoPP) ma ukończone 18 lat i nie więcej niż 40 lat, rozpoczęła prowadzenie działalności rolniczej nie wcześniej niż w okresie 24 miesięcy przed złożeniem WoPP albo nie rozpoczęła jeszcze prowadzenia działalności rolniczej, posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe lub umiejętności albo uzupełni je (wykształcenie) w terminie 3 lat od wypłaty I raty pomocy. Gospodarstwo określone w biznesplanie w roku wyjściowym:

- ma powierzchnię UR równą co najmniej powierzchni minimalnej lub wielkość ekonomiczną równą co najmniej 15 000 euro; powierzchnia UR nie może przekraczać 300 ha a wielkość ekonomiczna – 150 000 euro,
- ma powierzchnię UR stanowiących przedmiot własności beneficjenta, użytkowania wieczystego lub dzierżawy z ZWRSP lub od JST równą co najmniej 50% powierzchni minimalnej (średnia wojewódzka lub krajowa),
- stanowi lub może stanowić zorganizowaną całość gospodarczą.

Inwestycje wspierane w ramach operacji:

- inwestycje budowlane związane z budynkami lub budowlami wykorzystywanymi do wytwarzania nieprzetworzonych produktów rolnych lub przygotowania ich do sprzedaży,

- zakup nieruchomości rolnych,
- zakup stada podstawowego zwierząt gospodarskich,
- inwestycje w nasadzenia trwałe w sadach i na plantacjach wieloletnich,
- zakup nowych maszyn, urządzeń, wyposażenia, sprzętu, w tym sprzętu komputerowego służącego wsparciu wytwarzania nieprzetworzonych produktów rolnych lub przygotowania ich do sprzedaży,
- zakup wartości niematerialnych i prawnych służących wsparciu wytwarzania nieprzetworzonych produktów rolnych lub przygotowania ich do sprzedaży, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż 1 rok (m.in. programy komputerowe).

Forma i kwota wsparcia to ryczałt (premia) w wysokości 200 000 zł wypłacana w 2 ratach, pierwsza rata - 140 000 zł, druga rata – 60 000 zł.

Zobowiązania beneficjenta to realizacja założeń biznesplanu w terminie nie dłuższym niż 3 lata kalendarzowe, w tym: realizacja zaplanowanych inwestycji w środki trwałe związanych z rozpoczynaniem lub rozwojem działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym w zakresie wytwarzania nieprzetworzonych produktów rolnych lub ich przygotowania do sprzedaży oraz działań innych niż inwestycje w środki trwałe i wartości niematerialne i prawne, przewidzianych w Biznesplanie.

Podjęcie i realizacja działań, za które przyznano punkty z tytułu następujących kryteriów wyboru:

- prowadzenie produkcji zwierzęcej (co najmniej 50% docelowej wielkości ekonomicznej gospodarstwa najpóźniej w roku docelowym),
- uczestnictwo w systemach jakości (najpóźniej w roku docelowym),
- osiągnięcie (najpóźniej w roku docelowym) co najmniej 60% udziału przychodów uzyskiwanych w związku z prowadzoną w gospodarstwie działalnością rolniczą we wszystkich swoich przychodach,
- prowadzenie działalności rolniczą w gospodarstwie jako kierujący, co najmniej od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy,
- prowadzenie rachunkowości rolniczej, w tym ewidencji przychodów i rozchodów, co najmniej od dnia wypłaty I raty pomocy,
- skorzystanie z doradztwa indywidualnego dla osób rozpoczynających po raz pierwszy prowadzenie gospodarstwa jako młody rolnik w ramach interwencji PS WPR „Kompleksowe doradztwo rolnicze”.
- zobowiązanie osiągnięcia w wyniku realizacji biznesplanu (czyli najpóźniej w roku docelowym) wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa co najmniej:
 - o 30% w stosunku do wielkości wyjściowej – w przypadku, gdy gospodarstwo beneficjenta miało wyjściową wielkość ekonomiczną co najmniej 15 000 euro i mniej niż 25 000 euro,

- o 20% w stosunku do wielkości wyjściowej – w przypadku, gdy gospodarstwo beneficjenta miało wyjściową wielkość ekonomiczną co najmniej 25 000 euro i mniej niż 50 000 euro,
- o 15% w stosunku do wielkości wyjściowej – w przypadku, gdy gospodarstwo beneficjenta miało wyjściową wielkość ekonomiczną co najmniej 50 000 euro i mniej niż 100 000 euro,
- o 10% w stosunku do wielkości wyjściowej – w przypadku, gdy gospodarstwo beneficjenta miało wyjściową wielkość ekonomiczną co najmniej 100 000 euro,
- do poziomu 19 500 euro – w przypadku, gdy gospodarstwo wskazane w biznesplanie dla roku wyjściowego nie spełniało wymogu wyjściowej wielkości ekonomicznej.

Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność obejmują cztery obszary:

- Obszar A: Operacje dotyczące produkcji zwierzęcej polegające na stosowaniu rozwiązań rolnictwa precyzyjnego w budynkach lub budowlach służących do produkcji zwierzęcej,
- Obszar B: Operacje dotyczące produkcji ekologicznej w gospodarstwach prowadzących produkcję ekologiczną,
- Obszar C: Operacje dotyczące produkcji rolnej prowadzonej w gospodarstwie polegające na zwiększaniu dochodowości produkcji poprzez bezpieczne dla konsumenta i efektywne przedłużanie trwałości produktów, przechowywalnictwo oraz lepsze przygotowanie do sprzedaży,
- Obszar D: Operacje dotyczące produkcji roślinnej polegające na zakupie lub leasingu maszyn do zbioru.

Beneficjentem może być rolnik lub grupa rolników (obszar D).

Kryteria dostępu:- wielkość ekonomiczna gospodarstwa co najmniej 25 tys. euro i nie więcej niż 250 tys. euro

- odpowiedni przychód ze sprzedaży w związku z prowadzoną działalnością rolniczą (co najmniej 75 tys. zł – obszary A, C i D, co najmniej 45 tys. zł – obszar B)
- pomoc dotyczy inwestycji, której realizacja doprowadzi do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie, w szczególności w wyniku racjonalizacji technologii produkcji lub wprowadzenia innowacji, zmiany profilu produkcji, poprawy jakości produkcji lub zwiększenia wartości dodanej produktu, co najmniej o 10% w odniesieniu do roku bazowego w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy

Wielkość pomocy:

- 65% kosztów operacji kwalifikujących się do wsparcia w przypadku rolników, którzy mają nie więcej niż 40 lat lub realizują operację w gospodarstwie prowadzącym działalność ekologiczną (obszar B) albo
- 45% tych kosztów w przypadku pozostałych operacji.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne w ramach interwencji w okresie realizacji planu nie może przekroczyć: 1 mln zł - w obszarze B w przypadku operacji polegających na: budowie lub modernizacji budynków lub budowli służących do produkcji ekologicznej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, w tym również w miarę możliwości ograniczających szkodliwy wpływ rolnictwa na środowisko, energooszczędnych, niskoemisyjnych (wraz z wyposażeniem tych obiektów); operacje polegające na budowie lub modernizacji budynków lub budowli do utrzymywania zwierząt gospodarskich muszą zakładać wyłącznie bezwzględne utrzymanie zwierząt lub · zapewnieniu wybiegów oraz pastwisk dla zwierząt, w tym z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań oraz w obszarze C w przypadku przechowalni. W przypadku pozostałych operacji realizowanych w obszarach A, B, C i D limit pomocy wynosi 300 tys. zł.

Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń.

Inwestycje z zakresu dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad odpowiednie minimalne normy wynikające z powszechnie obowiązującego prawa oraz powszechnie stosowanych praktyk. Dzięki tym inwestycjom zwierzęta będą miały zapewniony dostęp do środowiska zewnętrznego poprzez możliwość korzystania z wybiegów czy pastwiska (dotyczy bydła), większą swobodę ruchu (w przypadku świń), odpowiedni mikroklimat w budynkach inwentarskich (dotyczy bydła lub świń), poprawiający ich zdrowotność i eliminujący stres termiczny. Beneficjent: Rolnik, prowadzący chów lub hodowlę świń lub bydła. Maksymalne wsparcie to 150 tys. zł. Intensywność pomocy: do 65% kosztów kwalifikowalnych operacji.

Kryteria dostępu: Realizacja inwestycji jest uzasadniona wielkością produkcji prowadzonej w gospodarstwie, adekwatna do panujących w nim warunków gospodarowania oraz racjonalna pod względem kosztów.

Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej. Celem interwencji jest zmniejszenie presji działalności rolniczej na środowisko, poprzez wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, właściwe zagospodarowanie odpadów i produktów ubocznych z rolnictwa oraz poprawę efektywności energetycznej. Interwencja wspiera inwestycje materialne lub niematerialne w szczególności dotyczące budowy lub zakupu:

Obszar A - nowe urządzenia do produkcji energii z biogazu rolniczego (elektryczna lub ciepło lub paliwo gazowe) do 50 kW lub instalacje produkujące energię z promieniowania słonecznego do 50 kW wraz z magazynami energii i systemami zarządzania energią lub z pompą ciepła, o ile będzie stanowiła integralną część instalacji produkującej energię z promieniowania słonecznego

Obszar B - systemy poprawiające efektywność energetyczną budynków gospodarskich służących produkcji rolnej takich jak budowa, przebudowa lub zakup kotłów na biomasę, systemy odzyskiwania ciepła (np.: z mleka, z budynków inwentarskich, ściółki, gnojowicy), przeszklenia dachowe, oświetlenie LED, a także termomodernizacja budynków gospodarskich służących do produkcji rolnej.

Maksymalne wsparcie to 1 500 000 zł (obszar A), przy czym na inwestycje związane z produkcją energii z promieniowania słonecznego nie może przekroczyć 200 000 zł, 200 000 zł – (obszar B). Rolnik może skorzystać zarówno z obszaru A lub B. Maksymalna kwota pomocy łącznie na oba obszary nie może przekroczyć 1 700 000 zł. Intensywność pomocy: do 65% kosztów kwalifikowalnych operacji.

Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF.

Pomocą mogą być objęte w szczególności inwestycje związane z:

- budową, przebudową, remontem budynków lub budowli służących bioasekuracji, takich jak np.: niecki dezynfekcyjne, magazyny do przechowywania słomy dla świń,
- wykonaniem ogrodzenia spełniającego warunki bioasekuracji, które będzie posiadać zamykane bramy wjazdowe i furty,
- zakupem urządzeń służących bioasekuracji, takich jak np.: brama, kurtyna lub tunel,
- zakupem i posadowieniem silosu na paszę gotową do bezpośredniego spożycia przez świnię,
- wykonaniem inwestycji umożliwiającej utrzymywanie świń w gospodarstwie rolnym w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne.

Pomoc przyznaje się rolnikowi, prowadzącemu chów lub hodowlę świń. Minimalna średnioroczna liczba świń w stadzie wynosi co najmniej 50 sztuk zarejestrowanych na nieruchomości, na której będzie realizowana inwestycja - limit liczby świń w stadzie nie obowiązuje w przypadku chowu lub hodowli ras rodzimych: puławska, złotnicka biała, złotnicka pstra (ochrona zasobów genetycznych lub świń czystych ras – rejestr programów hodowlanych MRiRW).

Maksymalne wsparcie: 100 000 zł. Intensywność pomocy: do 80% kosztów kwalifikowalnych operacji lub do 80% ustalonych stawek.

Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu.

Celem interwencji jest ochrona zasobów naturalnych oraz klimatu poprzez wsparcie inwestycyjne. Ułatwi to gospodarstwom rolnym spełnianie warunków technicznych pozwalających na ograniczenie presji rolnictwa na środowisko naturalne.

Kryteria dostępu:

- inwestycja musi być uzasadniona wielkością produkcji prowadzonej w gospodarstwie, adekwatna do panujących w nim warunków gospodarowania oraz racjonalna pod względem kosztów;
- inwestycje w zakresie gospodarowania wodą muszą być zgodne z przepisami ustawy Prawo wodne;
- inwestycje nie mogą negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000;
- Pomoc może być przyznana na określone rodzaje inwestycji ograniczające presję produkcji rolnej na zasoby środowiska naturalnego i klimatu albo pozwalające przystosować się do zmian klimatu.
- W ramach interwencji wspierane będą inwestycje materialne lub niematerialne mające na celu:
 - ograniczenie zużycia środków ochrony roślin lub nawozów
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych i odorów,
 - poprawę gospodarowania wodą
 - zwiększenie sekwestracji oraz bioróżnorodności gleby przez właściwe użytkowanie gruntami
 - adaptację do zmian klimatu oraz ograniczenie oddziaływania niekorzystnych warunków pogodowych
- Beneficjent: Rolnik lub grupa rolników (co najmniej 3)

Maksymalne wsparcie wynosi 200 tys. zł. Intensywność pomocy od 65% do 80%.

Rozwój usług na rzecz rolnictwa i leśnictwa.

Celem jest wdrażanie nowych modeli biznesu i organizacji rynku na obszarach wiejskich, jak również wzrost poziomu przedsiębiorczości rolniczej poprzez wsparcie inwestycyjne podmiotów świadczących usługi na rzecz rolnictwa lub leśnictwa, w tym również przez ochronę zasobów naturalnych oraz klimatu również z wykorzystaniem innowacji i rozwiązań cyfrowych.

Wsparciem objęte są inwestycje dotyczące działalności polegającej na świadczeniu usług rolniczych i leśnych.

Odbiorcą ostatecznym jest osoba fizyczna/prawna/jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej/spółka wodna:

- Prowadząca działalność gospodarczą w ramach świadczenia usług rolniczych jako mikro-, małe- lub średnie przedsiębiorstwo wspomagającą produkcję roślinną, lub wspomagającą chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, lub następującą po zbiorach;

- Prowadząca działalność gospodarczą w ramach świadczenia usług leśnych jako mikro-, małe- lub średnie- przedsiębiorstwo;

Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości – w gospodarstwie.

Wsparcie jest nakierowane na realizację działań inwestycyjnych, które mają wzmocnić pozycję rynkową rolników/mikroprzedsiębiorców, a także wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywnościowego.

Określone zostały kryteria wyboru operacji:

- dla operacji przyczyniających się do realizacji celów Strategii „Od pola do stołu” – obejmujących zrównoważone metody przetwarzania, znakowania, etykietowania, gospodarki obiegu zamkniętego, ograniczanie strat i marnowania żywności, wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów ekologicznych, przetwarzanie produktów certyfikowanych w ramach systemu integrowanej produkcji roślin, uczestnictwo w systemach jakości żywności;

- dla podmiotów przetwarzających produkty uboczne powstające w procesie wytwarzania żywności, odpady żywności oraz wytwarzających biogaz i inne biokomponenty;

- preferencja dla operacji posiadających komponent kosztów inwestycyjnych dotyczących ochrony środowiska, stanowiących co najmniej 20% kosztów kwalifikowalnych operacji;

- preferencja dla projektów, w których co najmniej 50% kosztów kwalifikowalnych dotyczy inwestycji o charakterze innowacyjnym.

Wsparcie może otrzymać rolnik, małżonek rolnika, który:

- deklaruje założenie i prowadzenie działalności w zakresie objętym operacją w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) – przez 5 lat od wypłaty pomocy;

- przetwarza produkty rolne i w wyniku tego procesu wytwarza oraz zbywa przetworzone produkty rolne.

Wsparcie może otrzymać mikroprzedsiębiorca, który:

- deklaruje prowadzenie działalności gospodarczej/MOL w zakresie objętym operacją – przez 5 lat od wypłaty pomocy;

- jest właścicielem gospodarstwa rolnego samoistnie lub zależnie, oraz wykorzystuje do przetwarzania produkty rolne z własnego gospodarstwa (dla co najmniej 50% przetwarzanych produktów rolnych);

- przetwarza produkty rolne i w wyniku tego procesu wytwarza oraz sprzedaje przetworzone produkty rolne i nierolne, z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury;

- przetwarza odpady żywnościowe i produkty uboczne przetwórstwa na biokomponenty, np. bioprodukty czy biogaz, lub produkty bardziej przetworzone dla sektora niespożywczego

W odniesieniu do zakładania i prowadzenia RHD – ryczałt na jednego beneficjenta w okresie realizacji Programu wynosi w zależności od wielkości operacji – nie więcej niż: 30 000 zł lub 60 000 zł lub 120 000 zł.

W odniesieniu do zakładania działalności gospodarczej/MOL w zakresie przetwarzania produktów rolnych – ryczałt na jednego beneficjenta w okresie realizacji Programu wynosi w zależności od wielkości operacji - nie więcej niż: 30 000 zł lub 60 000 zł lub 120 000 zł. Wysokość ryczałtu - maksymalnie 65 % kosztów operacji.

Zalesianie gruntów rolnych.

Celem jest zwiększenie obszarów leśnych poprzez wsparcie zalesiania gruntów ornych niskich klas bonitacji lub wyłączonych z produkcji rolnej.

Wsparcie może otrzymać rolnik będący właścicielem gruntu, jednostki samorządu terytorialnego - będące właścicielami gruntów rolnych.

Wsparcie na zalesienie przyznawane jest jednorazowo za wykonanie zalesienia gruntów rolnych lub innych niż rolne lub dolesienie na terenach pokrytych częściowo samosiewem. Dodatkowo przyznawane jest wsparcie na ochronę nasadzeń przed zniszczeniami.

Stawki zróżnicowane są w zależności od ukształtowania terenu oraz rodzaju materiału użytego do zabezpieczenia drzewek przed zniszczeniami i wynoszą od ok. 16 000 do 21 000 zł/ha.

Tworzenie zadrzewień śródpolnych.

Celem jest założenie zadrzewień śródpolnych na gruntach ornych.

Wsparcie może otrzymać rolnik będący właścicielem gruntu, jednostki samorządu terytorialnego - będące właścicielami gruntów rolnych.

Pomoc na tworzenie zadrzewień śródpolnych ma formę ryczałtu wypłacanego jednorazowo za jego założenie. Stawki zróżnicowane są w zależności od ukształtowania terenu oraz rodzaju materiału użytego do zabezpieczenia drzewek przed zniszczeniem i wynoszą od ok. 10 000 do 18 000 zł/ha.

Zakładanie systemów rolno-leśnych.

Interwencja polega na założeniu systemu rolno-leśnego, pozwala na użytkowanie gruntu rolnego, na którym drzewa lub krzewy są zintegrowane z uprawą rolną na tym samym obszarze.

Pomoc przyznawana jest na zakładanie systemów rolno-leśnych na gruntach ornych lub TUZ, z wyłączeniem TUZ na Naturze 2000. Wsparcie może otrzymać rolnik będący właścicielem gruntu. Wsparcie na zakładanie systemów rolno-leśnych jest przyznawane w formie ryczałtu, jednorazowo za jego założenie. Stawki są zróżnicowane w zależności od ukształtowania terenu oraz rodzaju materiału użytego do zabezpieczenia drzewek i wynoszą od ok. 3 000 do 7 000 zł/ha.

Zwiększanie bioróżnorodności lasów prywatnych.

Celem jest zróżnicowanie struktury drzewostanu poprzez wprowadzenie II piętra, podszytu, dolesianie luk, tworzenie remiz leśnych i stref ekotonowych oraz cięcia pielęgnacyjne wzmacniające stabilność drzewostanów młodszych klas wieku. Wsparcie mogą otrzymać właściciele lasów prywatnych lub ich stowarzyszenia, lub wspólnoty gruntowe. Wsparcie na inwestycję jest przyznawane w formie ryczałtu, jednorazowo za jej wykonanie.

Stawki zróżnicowane są w zależności od ukształtowania terenu oraz rodzaju materiału użytego do zabezpieczenia drzewek przed zniszczeniami i wynoszą: od ok. 8 000 do 22 000 zł/ha - w przypadku inwestycji polegających na wprowadzaniu podsadzeń mających na celu zwiększenie różnorodności biologicznej istniejących lasów wraz z ochroną nasadzeń przed zniszczeniem i od ok. 1 500 do 2 300 zł/ha - w przypadku cięć pielęgnacyjnych zwiększających odporność i zdrowotność drzewostanów.

Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Współpraca. Prowadzący: Tomasz Piłat.

W Krajowym Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023 – 2027 w obszarze współpraca wyróżniamy:

- Współpraca (LEADER/ RLKS, Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
- KSOW+, Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
- EPI, Grupy operacyjne EPI (Europejskiego Partnerstwa Innowacyjnego)
- grupy producentów.

LEADER. Cele interwencji będą osiągnięte przez realizację operacji w następujących zakresach wsparcia:

1. rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki w szczególności:
 - a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne
 - b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
 - c. rozwijanie przedsiębiorstw społecznych
2. rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w szczególności w zakresie:
 - a. gospodarstw agroturystycznych
 - b. zagród edukacyjnych
 - c. gospodarstw opiekuńczych,
3. rozwój współpracy w ramach krótkich łańcuchów żywnościowych

4. poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji produkcyjnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 - 2
5. przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi
6. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej
7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego.
8. Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji.

Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych. Wsparcie jest kierowane wyłącznie do form zorganizowanych, tj. przedsiębiorstw zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym, które następnie zostały uznane i uzyskały status grupy producentów rolnych albo organizacji producentów. Celem interwencji jest zwiększanie działalności producentów rolnych we wspólnych strukturach, jakimi są organizacje producentów i grupy producentów rolnych oraz odpowiednio ich zrzeszenia i związki.

Kryteria wyboru mogą w szczególności dotyczyć następujących zagadnień:

- podmiot posiada formę prawną spółdzielni,
 - członkowie podmiotu prowadzą produkcję w unijnych lub krajowych systemach jakości,
 - produkt lub grupa produktów lub sektor, dla których podmiot został uznany odnoszą się do sektora: wieprzowiny, wołowiny i cielęciny, baraniny i koziny, chmielu, lnu i konopi, buraków cukrowych, tytoniu, w skład podmiotu wchodzi co najmniej:
 - a) w przypadku grup producentów rolnych:
 - 10 członków (dla GPR uznanych ze względu na produkt inny niż liście tytoniu suszone),
 - 30 członków (dla GPR uznanych ze względu na produkt liście tytoniu suszone)
 - b) w przypadku organizacji producentów:
 - 15 członków (dla OP z wyłączeniem sektora mleka i przetworów mlecznych i tytoniu),
 - 25 członków (dla OP w sektorze mleka i przetworów mlecznych),
 - 30 członków (dla OP w sektorze tytoniu),
- a za każdego kolejnego członka podmiotu przyznaje się dodatkową punktację.

Wsparcie mogą otrzymać podmioty posiadające status organizacji producentów albo grupy producentów rolnych, uzyskany od dnia 1 stycznia 2023 r.

Nie przewiduje się wsparcia w sektorach:

- drobiu,
- owoców i warzyw
- pszczelarstwa

Wymogi dla organizacji producentów i grupy producentów rolnych, w szczególności:

- siedziba znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- obowiązek realizacji planu biznesowego,
- prowadzenie działalności jako przedsiębiorca prowadzący mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1),

Rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości żywności. Planowane do realizacji operacje muszą być tworzone w oparciu o zintegrowaną kampanię informacyjno-promocyjno-marketingową.

W ramach realizacji interwencji jednemu beneficjentowi pomoc może zostać przyznana nie więcej niż dwa razy. W przypadku dwukrotnego korzystania ze wsparcia przez tego samego beneficjenta, realizowane operacje muszą dotyczyć nowych (nierealizowanych dotychczas) działań informacyjno-promocyjno-marketingowych.

Dodatkowo, w ramach jednego naboru wniosków o przyznanie pomocy jeden wnioskodawca może złożyć jeden wniosek o przyznanie pomocy.

Do zakresu kosztów kwalifikowalnych zalicza się m.in. następujące koszty:

- reklamy w mediach, w szczególności w internecie, telewizji, radiu lub prasie,
- promocji w punktach sprzedaży,
- przygotowania stoisk,
- przygotowania materiałów reklamowych,
- udziału w pokazach, wystawach lub targach,
- organizacji szkoleń lub konferencji,
- przygotowania, administrowania stroną internetową, profesjonalnego prowadzenia profilu beneficjenta w mediach społecznościowych do celów związanych z realizacją operacji, lub innej profesjonalnie prowadzonej działalności internetowej dotyczącej realizowanej operacji, najmu powierzchni reklamowej,
- publikacji, broszur, ulotek, plakatów, zaproszeń lub innych materiałów reklamowy

Współpraca Grup Operacyjnych EPI. Celem interwencji jest tworzenie grup operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (GO EPI) oraz opracowanie i wdrożenie innowacyjnych projektów tych grup, z uwzględnieniem potrzeb rolników, łączące partnerów dysponujących wiedzą z wzajemnie uzupełniających się dziedzin oraz oparte na interaktywnym modelu innowacji. Wspierane będą projekty ukierunkowane na zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności gospodarstw, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i długoterminowej, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację.

W Polsce występuje zjawisko stosunkowo niskiej efektywności wykorzystania czynników wytwórczych w rolnictwie, niedostateczny poziom wiedzy technologicznej rolników, a także niski poziom nakładów na badania i prace rozwojowe w rolnictwie. Taki stan rzeczy nie sprzyja zwiększeniu zorientowania na rynek i poprawie konkurencyjności, powoduje niską innowacyjność i zaawansowanie technologiczne produkcji rolnej. Interwencja ma zatem na celu optymalizację produkcji oraz poprawę konkurencyjności. Dodatkowo sprzyjać będzie rozwojowi technologii i cyfryzacji sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich.

Poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości

Przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, w tym poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych i zwiększenie sekwestracji węgla, a także promowanie zrównoważonej energii

Wspieranie zrównoważonego rozwoju i efektywnego zarządzania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze, w tym poprzez ograniczenie uzależnienia od produktów chemicznych

Poprawa reagowania unijnego rolnictwa na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym na wysokiej jakości, bezpiecznej i pożywej żywności produkowanej w sposób zrównoważony, ograniczenie marnowania żywności, jak również poprawa dobrostanu zwierząt i zwalczanie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe

Krajowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 - Inne narzędzia (doskonalenie zawodowe, doradztwo, doskonalenie zawodowe kadr doradczych, zarządzanie ryzykiem, interwencje w sektorze owocowo-warzywnym). Prowadząca: dr hab. Katarzyna Brodzińska

W ramach Krajowego Planu Strategicznego wyróżniamy również dodatkowe wsparcia jak: doskonalenie zawodowe rolników, kompleksowe

doradztwo rolnicze, doskonalenie zawodowe kadr doradczych, narzędzia zarządzania ryzykiem i interwencje w sektorze owocowo-warzywnym.

Szkolenia podstawowe dla rolników.

Doskonalenie zawodowe to „podwyższanie kwalifikacji, proces systematycznej oraz ciągłej aktywności zawodowej mający na celu aktualizowanie, rozszerzanie oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności związanych z wykonywanym zawodem” (Nowacki, 2004)

Wsparcie to będzie udzielane na organizację i prowadzenie szkoleń podstawowych dla rolników obejmujących tematy horyzontalne związane z działalnością gospodarstwa, w szczególności w kontekście obowiązujących przepisów prawnych oraz najważniejszych obszarów i wyzwań polityki rolnej, wynikających z dokumentów programowych i strategicznych.

Beneficjentami, ze względu na doświadczenie w organizacji i prowadzeniu szkoleń dla specyficznej grupy odbiorców jaką są rolnicy, posiadane zasoby kadrowe umożliwiające przekazywanie najnowszej wiedzy, rozbudowaną bazę dydaktyczno-szkoleniową, a także ustawowe umocowanie do realizacji takiej działalności, szkolenia podstawowe będą realizowane przez ośrodki doradztwa rolniczego na terenie danego województwa.

Kompleksowe programy doradcze.

Wsparcie będzie udzielane na świadczenie usług doradczych dla rolników. Usługi będą realizowane w postaci kompleksowych programów doradczych odpowiadających na potrzeby gospodarstwa, przy czym kompleksowy program doradczy będzie obejmować co najmniej 2 usługi doradcze oraz będzie realizowany co najmniej przez 1 rok.

Ze względu na doświadczenie w prowadzeniu działalności doradczej, posiadane zasoby kadrowe, strukturę organizacyjną zapewniającą dotarcie do indywidualnego rolnika, zaplecze merytoryczne dla doradców umożliwiające świadczenie usług doradczych zgodnie z najnowszą wiedzą, a także ustawowe umocowanie do realizacji takiej działalności, kompleksowe programy doradcze będą realizowane przez ośrodki doradztwa rolniczego.

Pomoc jest przyznawana w formie kosztów jednostkowych za realizację poszczególnych usług doradczych.

Pomoc jest wypłacana na wniosek beneficjenta, po spełnieniu następujących warunków:

- Realizacja operacji lub jej etap zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie naboru wniosków, umowie oraz przepisach prawa powszechnie obowiązującego,

- zrealizował bądź realizuje zobowiązania określone w umowie;
- udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu;
- spełnił warunki wypłaty pomocy.

Doskonalenie zawodowe kadr doradczych.

Kwalifikacje (umiejętności /kompetencje twarde) rozumiane są jako zestaw wiedzy i umiejętności wymaganych do realizacji składowych zadań zawodowych (w wybranej specjalności). Wynikają z określonych dokumentów (świadectw, dyplomów, zaświadczeń) i stwarzają domniemanie, że legitymujący się nimi człowiek ma odpowiednie kompetencje. Doskonalenie kadr doradczych jest niezwykle ważne dla rozwoju gospodarstw rolnych, ponadto gotowość do uczenia się:

- zwiększa kreatywność, nowa wiedza pobudza nowe pomysły i pozwala myśleć w nowy sposób,
- pomaga w radzeniu sobie z nieoczekiwanymi trudnościami i rozwiązywaniu problemów;
- zwiększa możliwości pokonywania przeszkód.

Pomoc jest przyznawana dla Centrum Doradztwa Rolniczego na organizację i przeprowadzenie szkoleń podstawowych i uzupełniających dla osób ubiegających się o wpis lub wpisanych na listy doradców prowadzone przez CDR, w tym na organizację i przeprowadzenie szkoleń podstawowych specjalizacyjnych i uzupełniających specjalizacyjnych oraz na prowadzenie list. Szkolenia muszą być prowadzone zgodnie z przepisami ustawy PS WPR i rozporządzeniem o doskonaleniu zawodowym, regulaminem i umową.

Narzędzia zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w rolnictwie, podobnie jak w innych dziedzinach gospodarki to system metod i działań zmierzających do obniżenia stopnia oddziaływania ryzyka na funkcjonowanie gospodarstwa i podejmowanie w tym celu optymalnych decyzji. Jest procesem identyfikacji, oceny i przeciwdziałania (ograniczania) występowania ryzyka.

Najczęściej popełniane błędy w zarządzaniu gospodarstwem/przedsiębiorstwem:

- Brak analizowania przyczyn i podejmowania działań zaradczych
- Oczekiwanie szybkiego i wysokiego zysku
- Brak dbałości o jakość produktów/usług
- Ignorowanie wiedzy z zakresu przedsiębiorczości
- Brak nawyku oszczędzania (zasobooszczędność)

Wśród narzędzi zarządzania ryzykiem w ramach KPS wyróżniamy: dopłaty do składek ubezpieczenia zwierząt gospodarskich oraz dofinansowanie Funduszy Wzajemnościowych.

Dopłaty do zwierząt obejmują wszystkie choroby zwierzęce i nie są ukierunkowane na żaden sektor, jednak dostęp do ubezpieczenia będzie zależny od oferty zakładów ubezpieczeń, które w całości ponoszą konsekwencje objęcia ubezpieczeniem danego ryzyka, które zależą od możliwości uzyskania reasekuracji na rynku ubezpieczeniowym. Ochroną ubezpieczeniową objęte zostaną straty, które przekroczą 20 % średniej rocznej produkcji z poprzednich trzech lat lub średniej z trzech lat opartej na okresie pięciu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej.

Dofinansowanie funduszy wzajemnościowych umożliwia wspólne zabezpieczenie przed negatywnymi skutkami zdarzeń losowych w rolnictwie producentów rolnych. Fundusze charakteryzują się niezarobkowym charakterem oraz swobodą członkostwa i demokracją w zarządzaniu funduszem, producent rolny jest jednocześnie członkiem funduszu i ma prawo udziału w jego władzach. Ochroną ubezpieczeniową będą objęte straty, które przekroczą 20 % średniej rocznej produkcji z poprzednich trzech lat lub średniej z trzech lat opartej na okresie pięciu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej.

Interwencje w sektorze owoców i warzyw w ramach Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027.

Beneficjentami pomocy mogą być organizacje producentów owoców i warzyw oraz zrzeszenia organizacji producentów owoców i warzyw. Ogółem liczba aktywnych organizacji producentów w kraju to 167, zrzeszających 3 915 członków, w tym w województwie 1 zrzeszenie organizacji producentów utworzone przez 4 uznane organizacje producentów. Liczba programów operacyjnych realizowanych w roku 2022 wynosiła 14.

Cele w sektorze owoców i warzyw ujęte w polskim Planie Strategicznym:

- planowanie i organizacja produkcji, dostosowanie produkcji do popytu,
- koncentracja i wprowadzanie do obrotu produktów, w tym za pomocą marketingu bezpośredniego,
- badania i rozwój w zakresie zrównoważonych metod produkcji,
- przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej,
- promocja i marketing produktów,
- zapobieganie sytuacjom kryzysowym i zarządzanie ryzykiem w celu unikania kryzysów i radzenia sobie z kryzysami na rynkach danego sektora.

Pomoc finansowa Unii jest równa faktycznie wpłaconej kwocie składek i jest ograniczona do 50 % faktycznie poniesionych wydatków.

Na wniosek organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów limit 50 %, podwyższa się do 60 % w odniesieniu do programu operacyjnego lub jego części, jeśli ma zastosowanie co najmniej jeden z warunków – określonych w art. 52 ust. 3 RPEiR (UE) 2021/2115, np. OP wprowadzają do obrotu mniej niż 20 % owoców i warzyw produkowanych w danym państwie członkowskim, OP, która powstała w wyniku połączenia dwóch lub więcej uznanych organizacji producentów, po raz pierwszy wdraża program operacyjny, itd.

Limit 50% zwiększa się do 80% dla wydatków powiązanych z celem, o którym mowa w art. 46 lit. d), jeśli wydatki te obejmują co najmniej 5% wydatków w ramach danego programu operacyjnego – **BADANIA I ROZWÓJ**.

W ramach interwencji wspierane będą inwestycje w aktywa materialne i niematerialne dotyczące:

- wymiany lub powiększenia upraw trwałych, z wyłączeniem szkółek i zagajników;
- kontroli warunków klimatycznych, fitopatologicznych oraz entomologicznych w produkcji owoców i warzyw;
- systemów przekazywania informacji w zakresie planowania i organizacji produkcji owoców i warzyw;
- systemów teleinformatycznych wspierających stosowanie nowoczesnych metod kontroli jakości na etapie produkcji owoców i warzyw;
- ochrony drzew i krzewów owocowych oraz upraw warzywnych przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi (grad, nadmierny deszcz, przymrozki (z wyłączeniem instalacji zasilanych wodą), wiatr) lub zwierzyną łowną i ptakami;
- zbioru oraz gromadzenia i transportu owoców i warzyw po zbiorze;
- wdrażania krajowych i unijnych systemów jakości;
- wdrażania systemów identyfikowalności i systemów certyfikacji oraz zarządzania jakością, w tym monitoringu jakości produktów oferowanych odbiorcom.

Interwencja wdrażana jest we współpracy z ośrodkami naukowo-badawczymi. Organizacja producentów powinny wraz z programem operacyjnym przedstawić projekt naukowo-badawczy przygotowany lub pozytywnie zaopiniowany przez ośrodek naukowo-badawczy lub uczelnię wyższą prowadzącą działalność w zakresie objętym planowanym działaniem oraz dysponującą kadrą naukową, która mogłaby kierować przebiegiem

eksperymentu lub badań naukowych, a następnie sformułować wnioski z przeprowadzanych prac, oceniając przydatność nowych rozwiązań oraz ewentualnie współpracować z organizacją producentów na etapie ich wdrożenia produkcyjnego. Wspólne warunki kwalifikacji – zobowiązania:

- Organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów owoców i warzyw, które w ramach swojego programu operacyjnego dokonało danej inwestycji jest zobowiązane do wykorzystywania tej inwestycji zgodnie z jej charakterem, celami i przeznaczeniem opisanymi w zatwierdzonym programie operacyjnym.

- Nabyte inwestycje pozostają własnością i w posiadaniu organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów owoców i warzyw co najmniej do końca okresu amortyzacji podatkowej lub przez co najmniej 10 lat, w zależności od tego, który okres jest krótszy.

II Warmińsko-Mazurskie Forum Rozwoju Obszarów Wiejskich przybliżyło uczestnikom informacje na temat Krajowego Planu Strategicznego. Poprzez podanie szczegółowych wytycznych odnośnie realizacji poszczególnych działań pomocowych, które mają na celu ochronę środowiska i bioróżnorodności oraz mają za zadanie zrekompensować rolnikom część utraconych dochodów z tego tytułu, a także przybliżenie informacji na temat programów skierowanych do uczestników rozwoju obszarów wiejskich zrealizowano zakładane cele operacji. Rolnicy w trakcie konferencji wyrażali swoje zaniepokojenie brakiem racjonalności niektórych wprowadzanych norm GAEC i wymogów SMR, które nie wpłyną na poprawę środowiska, a jedynie przysporzą dodatkowej pracy i zwiększą nakłady finansowe. Dodatkowo wykładowcy jak i uczestnicy konferencji poruszali problem zbyt dużej biurokracji przy dokumentowaniu realizacji poszczególnych praktyk wynikających z poszczególnych Ekoschematów, jak i działań inwestycyjnych.

Podsumowując wprowadzane nowe przepisy wynikające z Krajowego Planu Strategicznego mają za zadanie ochronę środowiska, ale są dużym wyzwaniem dla producentów rolnych, którzy chcąc je spełniać, muszą dostosować stosowane przez siebie zabiegi agrotechniczne do nowych przepisów i częściowo zmienić park maszynowy, celem otrzymania wyższych dopłat bezpośrednich. Kilkumiesięczne doświadczenie we wdrażaniu KPS uwydatniło, że w pierwszych latach wdrażania zmian będzie to trudne do zrealizowania dla części rolników. Prawdopodobnie jednak wraz z upływem czasu, zmienione zasady gospodarowania i działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich będą wdrażane i będą przysparzały coraz mniej problemów. Nowe przepisy wynikające z KPS będą przyczyniały się

do ochrony środowiska i popularyzowały działania na rzecz klimatu, środowiska i biogospodarki.

Jeśli są Państwo zainteresowani tematyką konferencji dodatkowe informacje można uzyskać poprzez kontakt z partnerami realizującymi operację opisaną w tym materiale informacyjnym:

1. Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza, ul. Towarowa 1, 10-410 Olsztyn, www.wmirol.org.pl
2. Lokalną Grupą Działania Stowarzyszeniem „Południowa Warmia”, Łajsy 3, 11-036 Łajsy, www.poludniowawarmia.pl
3. Stowarzyszenie Doradców na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, ul. Towarowa 9/15 Olsztyn, www.agroplus.pl

– Czym się zajmuje i w jaki sposób zostać partnerem?

Zadaniem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW), jest wspieranie wypełniania celów

określonych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Uczestnikami Sieci mogą być wszystkie podmioty zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich. Na strukturę składają się: jednostka centralna tj. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie oraz jednostki regionalne – w województwie warmińsko-mazurskim zlokalizowane w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warmińsko-Mazurski Ośrodku Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie w zakresie Sieci na rzecz innowacji (SIR). Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (tzw. SIR) powstała w celu zapewnienia efektywnego upowszechniania wiedzy i doświadczeń we wdrażaniu innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. W ramach sieci realizowane są działania z zakresu aktywizacji potencjalnych partnerów współpracy na rzecz innowacji, mające na celu podnoszenie wiedzy i umiejętności w zakresie zarządzania projektami badawczo-wdrożeniowymi oraz upowszechniającymi wyniki prac badawczo-wdrożeniowych. Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich ma wyznaczone cele działania i tematy zgodne z priorytetami PROW na 2014-2020. Założenia KSOW są realizowane przy pomocy dwuletnich planów działania. W ramach planu działania po ogłoszeniu konkursu partnerzy KSOW składają wnioski na realizację różnych operacji obejmujących swoim zasięgiem kraj, kilka województw lub pojedyncze województwa, powiaty czy gminy. Każdy może zostać partnerem KSOW (instytucje, przedsiębiorstwa, stowarzyszenia, osoby fizyczne) i ubiegać się o środki na realizację swojego pomysłu nakierowanego na szeroko pojęty rozwój obszarów wiejskich w określonych przez KSOW ramach. Z pomocą środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” PROW na lata 2014-2020 co roku realizowane są operacje przyczyniające się do rozwoju terenów wiejskich zarówno województwa warmińsko-mazurskiego jak i całego kraju.

Więcej na temat tego jak zostać partnerem KSOW oraz o tym, jakie operacje mogą być realizowane w ramach Sieci można się dowiedzieć na stronie internetowej www.ksow.pl lub na stronie Sekretariatu Regionalnego KSOW pod adresem: www.warmińsko-mazurskie.ksow.pl